

עין משפט ונר מציה

רב א מיי פ"ב מהלכות דעות הלכה ד':

רבא ב ג ד מיי פ"א מהלכות מאלכות אסורות הלכה טו סמג עשין ספ טוש"ע י"ד סי' פכ ס"ב:

רבב ה מיי פ"ג מהלכות מאלכות אסורות הלכה יח יין עין גמ"מ וכל"מ סמג לאוין קלג טוש"ע י"ד סי' פו ס"א:

רבינו גרשום

(גשרות) ראה ויקרא גרטינן) מ"ש הכא דכתיב למינה אייה כלומר מ"ש בויקרא דכתיב למינה אייה ומ"ש במשנה תורה דכתיב ביה איה ודיה וכת' למינה אדיה ואיה לא כתב ביה למינה דלמינה לשון אוסופי תוא: ופליגי דר' אבהו כלומר הא דמאמר' דראה ודיא אחת היא ואיה ודיא אחת היא (וזו היא) פליגא דר' אבהו סבירא ליה דראה זו איה דמודארה היינו איה מכלל דראה לא היינו דיה כלומר (דאמרין) (דאי אמרינן) ראה דראה אחת היא ואיה ודיא אחת היא ודיא אכל אי אמרינן דראה היינו איה ודיא דיה מינא אהרינא (וא) דאם [לא] כן [אלא] דארבעתן מין אחד בציר ליה חד ולא הוי אלא עשרים ושלשה אלא ש"מ דאה וראה איה ודיה אחת היא: ומדאיה איה ודיה אחת היא מכלל דראה מינא לתורה ויהיו עשרים וארבע: ארבעתן מינא חד בציר ליה חד אלא ש"מ דראה וראה איה ודיה אחת היא כלומר ואינן אלא כ"ג: אף עופות נמי לאוסופי כלומר וחיכי אמרת דראה וראה אחת היא: לא משום נבלות ולא משום טרפות כלומר שמה תרגולות נבלה או טרפה היתה, של עוף פלוני טהור (א) לא איני אישתמוטי כלומר מתירא אני אם אני מכוב איכא דמכיר אותו עוף ומכחיש לו. כודרת ועגולגולת כלומר לשון כודרת שצידה אחת כד צידה אחת חד כדבעינן לפרשי:

(א) נראה דל"ל שאני יכול לאשתמוטי כלומר מתירא הוא שמה איכא דמכיר אותו עוף וכו'.

סג:

למה ליה למיכתב איה ודיה. הכי נמי הוה מצי למנקט מראה ודאה אלא חדא נקט וזרין לדקדק ומאי שנא דכתיב בויקרא דאה ובמשנה תורה כתיב ראה ולא כתיב תרווייהו צמד דוכתא וגבי איה כתיב בויקרא איה ובמשנה תורה כתיב תרווייהו איה ודיה וי"ל דהיינו טעמא דבשלמא דאה וראה לא רצה לכתוב שניהם במשנה תורה אע"פ שמן הדין היה לו לכתוב במשנה תורה כל השמות דאתא לאוסופי ולפרושי משום דא"כ הוה אמינא דדאה וראה תרתי מינה ולאוסופי קא אחי אבל צאיה ודיה אינן לטעות אע"פ שכתוב שניהם דמדכתיב למיניהו אלאהי ובמשנה תורה כתיב למיניהו אדיה ש"מ חדא היא: **עופות עשרים וארבע הויין**. כמה מינים יש כדפיר' לעיל דילפינן מנשר כפשוטה של צרייתא וכאן היה סובר המקשה דדומיא דרישא קמני דז' מאות מיני דגים וח' מאות מיני חגבים מייירי בטמא וה"ה נמי הכא בעופות טמאים דרישא ודאי בטמאים איירי אפילו לפי ספרים דלא כתיב בטמאים צצרייתא דלילו בטוהרים לא נפיק מיניה מדי להאי חושבנא אבל בטמאי' קמ"ל שהרובה לאכול דג בלא קשקשת אע"פ שאין צקי אס עמיד לגדל אחר

ומן או משינן בשעה שעולה מן המים אס לאו אס מכיר ז' מאות מיני דגים טמאים וידוע שאין זה מהס יכול להמירו כי אין בטמאים יותר מז' מאות מינין וכמו כן בל להשמיענו גבי חגבים להמיר בלא קרקולים כי כך יתברר שעמיד לגדל לאחר זמן ולפיכך היה סבור המקשה שגם בעופות בל לומר שאס יכיר כל אותן הנכחדים כפרשה לא יכול להמיר שאר עופות הבאים בסימן א' או צב' או צג' כיון שאלו סימנים מזויין כמו כן בטמאים ואין מספר לאותן שזרין להכיר כדי להמיר השאר ולכן פריך הא לפ"ה הויין וכו לא שעל ידיהם אנו מכירים האחרים ומשני כי קאלמר אין מספר אטהורות קאי ולא הוי כעין רישא דמייירי בטמאים:

ורילמא דעוף טמא נינהו. וא"ת כיון דעופות טוהרים הוו רובא נזיל צתר רובא ולפי מה שפירשתי דמרבא כמה מינים ניחא ואף לפ"ה דלא מרבינן אלא מין נשר י"ל מ"מ הא אמרי' לעיל מאה עופות טמאים שהן צמורח וכולן מין איה הן הלכך אפשר דיש בטמאים מינין הרבה:

כודרת

אלו טרפות פרק שלישי חולין

מכדי משנה תורה לאוסופי קאסי. כדאמר' לקמן למה נשנו צבהמה מפני השסועה שלא נאמרה בויקרא והיא צריה שיש לה צ' גבין ובעופות לא אשכחן מידי לאוסופי אלא כתיב ראה דלא אכתיב בויקרא הכי אלא דאה קרייה בויקרא וכדי שלא יבא אדם להכשירה

במקום שקורין אותה ראה ויאמר דאה אסרה תורה ולא ראה הלכך חזר וכתב ראה והיא היא: **דאי ס"ד פרי נינהו**. וכי היכי דבהמה לאוסופי אתא בעופות נמי מוסף הוה ליה למיכתב הכא תרווייהו ולמה גרעה לדאה אלא שמע מינה לפרושי: כך איה ודיה. דכתיבא במשנה תורה אחת היא ולא נכתבה אלא כדי שלא תמן פתחון פה לבצל דין לחלוק כדפרישית שלא מהא אתה קורא איה והוא קורא אותה דיה ויאמר לא זו אסרה תורה אלא איה: **ומאי שנא הסם דכתיבא למינה אדיה**. וגרעה למינה דאיה: **אקרא אני איה**. די היה לי בקריאת איה שהרי היא עזמה דיה ולמה נאמרה דיה: **לבעל דין**. למי שרובה לחלוק עליך ולדון ולהכשירה: **שלא סהא אסא קורא איה**. והוא אומר איה אסרה תורה אבל זו דיה היא שמה לפיכך פרט הכתוב בכל שמוטיהס: **מיסיצי**. לרצ דאמר לעיל [ע"א]

כ"ד עופות טמאים הן וקחשיב דאה וראה צמד ואיה ודיה צמד: **מדסנך**. דבהמה: **הנך נמי לאוסופי**. וש"מ דאה וראה תרי מינה וטפו להו: **לפרושי**. כל שמוטיה. וה"ה דראה צבי למתני מפני האיה ודיה אלא חדא מינייהו נקט: **ופליגא**. הא דרצ חסדא אדריצי אצהו דכיון דא"ר אצהו ראה היא איה ואנן על כרחיך אשכחן דדאה וראה ואיה ודיה אחת היא מדלא הדר כתבה במשנה תורה אלמא לר' אצהו דאה וראה ודיה ואיה חדא היא וצברי להו: **ה"ג עומס צצכל ורואה נבלה צא"י**. ופרכינן לר' אצהו מדקאלמר דאהי) היא איה מכלל דדאה לאו היינו ראה דקא ס"ד דר' אצהו נמי כ"ד עופות טמאין אית ליה: **ש"מ וכו'**. ודר' אצהו פליגא אדריצ כדאמרן והא פירכא בעלמא מיפריך כי אתמר דר' אצהו צבי מדרשא ומקמי דתיקו לן האי ופליגא דאמרן לעיל: **מיני דגים**. (א) טמאים: **מנה הספוצ בטוהרה**. איל וצי וגו' .: **י' ישנה דרך קלרה**. ואין לך עוד טוהרה ובעופות אין לך עוד טמאה: **מאי קמ"ל**. הא ודאי פשיטא דאי הוו טפי הוה מני להו: **במסורה**. אס זכור הוא צאדם כשר שאלנו או שמסר לו רצו או לייד חכם שהוא טוהר: **שצקי צהן**. אותו חכם: **אלא אינהו מי ידע צהו**. כלום מכינן שלא יהא אחד דומה לזה והוא טמא: **משום נבלות**. שמא נמלא בשרנגולת נבלה: **של עוף פלוני טוהר**. ואנו יודעים שאותו עוף טהור הוא ודבר שאנו יכולין להבחין ולהציא צלי אותו עוף לראות אס דומין לאלו לא משקר: **איה ליה לאישתמוטי**. ולומר של עוף אחר אמרתי לך שאי אתה מכירו והוא טוהר: **עוברי**

מסורת הש"ס

(א) צטורות ו, ג) גזמא קמני, א) [צ"ל למינה], ד) [צ"ל למינה], ס) [עין מוס' לקמן סו: ד"ה בל], ו) פסחים ג, ו) לקמן קטו: [מוספתא פ"ג ה"ח], ח) ע"ז מ. ע"ש, ט) [ראה רש"י], י) [דברים יד], יא) [צ"ל אחר ד"ה מאין]

תורה אור השלם

1. ויקרא ואת האיה וידויה למינה:

דברים יד יג
2. נתיב לא ידעו עיט ולא שופתו עין איה:
איוב כח ז

הנהות חב"ח

(א) רש"י ד"ה מיני דגים טמאים. ג"צ ומדרש סוף פסוקה דאיה צביי איתא להדיא דגים טוהרים ותגבס טוהרים ואפשר דרש"י פי' לפי סברת המקשה דס"ד דעופות היינו טמאים וה"ה דגים:

מוסף רש"י

למה נשנו בבהמה. טמאים וטוהרים, מפני השסועה. צריה שיש לה שני גבין ושני שדראות, ולא נאמר בתורת כהנים (בצורות ו). לפיכך מנה הכתוב בטהורה. שכל מקום שרצ את המועט (דברים יד ה). במסורת. שמשכו לנו אבותינו בטוהר (ענין סב). לעולם ישנה אדם לתלמידיו דרך קצרה. לפי שמתקיימת גירסא שלה יותר מן הארוכה (פסחים ג). ולא משום טרפות. שמה מעוף טרפה היא, דאמרין (לעיל גה). ומורים בצ"ה טרפה שאסורה (לקמן קסז).

^[א] נראה דל"ל שאני יכול לאשתמוטי כלומר מתירא הוא שמה איכא דמכיר אותו עוף וכו'